

Altor Equity Partners AB
Jakobsgatan 6
SE-111 52 Stockholm
Phone +46 8 678 91 00
Fax +46 8 678 91 01
www.altor.com
Org nr : 556619-6704

MED E-POST OCH POST
(fi.registrator@regeringskansliet.se)

Stockholm den 23 februari 2017

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Diarienummer: F2016/04014/K

Remissvar ang. betänkandet *Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)*

Remissvaret avser betänkandet *Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)* som lämnades till regeringen den 8 november 2016 ("Utredningen"). Svaret avgränsas till den del av betänkandet som innehåller ett förslag till utformning av en vinstbegränsning. Altor Equity Partners AB inger sitt remissvar i egenskap av rådgivningsbolag till Altors fonder.

Regeringen har bjudit in 142 remissinstanser, varav merparten är kommuner, landsting/regioner, myndigheter och organisationer. Däremot finns inte Altor, i någon juridisk enhet, på remisslistan. Alla enskilda har dock en laglig rätt att lämna remissvar, och det är denna rätt som Altor Equity Partners nu använder.

Altor Equity Partners AB avstyrker utredningens förslag i sin helhet.

Om Altor och de svenska Private Equity-bolagen

Altors fonder har tillsammans med sina rådgivare kontor i Stockholm, Oslo, Köpenhamn, Helsingfors och St. Helier. Vi är specialiserade på att köpa och utveckla medelstora nordiska företag och vi äger idag knappt 30 företag med totalt ca 60 000 anställda. I snitt har vi varit ägare för våra bolag i drygt sex år, men i flera fall betydligt längre än så. Tidsperspektivet i våra beslut går dock långt bortom vårt ägande, vi vill bygga framgångsrika företag som är uthålliga för framtiden. Altor Equity Partners AB är rådgivningsbolag åt Altors fonder.

Exempel på företag som Altors fonder äger idag är Carnegie Investment Bank, SATS och Papyrus. Altors fonder har tidigare varit ägare till bolag såsom Byggmax, Dustin och Curato.

De svenska Private Equity-bolagen hel- eller delägar 900 bolag med närmare 200 000 anställda, vilket motsvarar 4 procent av de anställda i Sverige. Omsättningen från portföljbolagen motsvarar ungefär 8 procent av svensk BNP.

Private Equity-portföljbolagen har de senaste tio åren vuxit snabbare, både sett till antal anställda och omsättning, än alla storleksklasser av publika bolag, enligt siffror från Svenska riskkapitalföreningen SVCA. Private Equity-bolagen gör stor skillnad på svensk arbetsmarknad genom att skapa många nya arbetstillfällen.

Resonemanget om "övervinster" är felaktigt

Konkret innebär utredningens förslag en begränsning av välfärdsbolagens rörelseresultat till statslåneränta med tillägg av 7 procentenheter multiplicerat med bolagens bokförda operativa

kapital.¹ Detta är ett komplicerat och redovisningstekniskt sätt att beskriva vad som för de allra flesta välfärdsföretag i praktiken skulle innebära ett vinstförbud.

Utredningen uppger att förslaget är rimligt med hänsyn till att välfärdsbolagens avkastning på bokfört operativt kapital överstiger den avkastning som gäller för tjänstesektorn som helhet. Det är detta förhållande som utredningen kallar "övervinster". Begreppet definieras vidare som "vinster som överstiger den ersättning som marknaden kan anses kräva för att skjuta till kapital till företagen".² Utredningen gör gällande att det är ett legitimitetsproblem att verksamhet som finansieras av offentliga medel är mer lönsam än annan jämförbar verksamhet.³

Utredningen menar att "en rimlig ersättning inom välfärdssektorn ligger mellan 8,5 och 10,0 procent".⁴ Ett sådant rörelseresultat påstås motsvara "en marknadsmässig kapitalkostnad".⁵ För att undvika kringgående av reglerna föreslås att inga värdeöverföringar från den juridiska personen får göras utöver det tillåtna rörelseresultatet. I praktiken innebär det att de olika tillsynsmyndigheterna får avgöra vad som i det konkreta fallet är till exempel marknadsmässiga löner för verksamma aktieägare, marknadsmässighet i hyresprissättning och andra för rörelsen nödvändiga kostnader.⁶ Detta är ett stort ingrepp i den fria företagsamheten.

Dessutom har förslaget flera fundamentalt felaktiga utgångspunkter i sak. Till att börja med är avkastningen på bokfört operativt kapital inte ett relevant mått när det gäller välfärdsföretag. Detta bekräftas i fråga om samtliga välfärdssektorer i PwC-rapporten *Avkastning på bokfört operativt kapital i välfärdsbolag*, publicerad i december 2016 ("**PwC:s vinstrapport**")⁷ och specifikt i fråga om vård- och omsorgssektorn i Grant Thornton-studien *Vårdrapporten: Hur mår den privata vård- och omsorgssektorn i Sverige*, publicerad i november 2016 ("**Grant Thorntons vårdrapport**").⁸

Operativt kapital omfattar anläggningstillgångar (exempelvis byggnader och maskiner), finansiella tillgångar (exempelvis aktier) och omsättningstillgångar (exempelvis varulager). Men välfärdsbolagens kapital består framför allt av "mjuka" tillgångar som inte bokförs i balansräkningen (exempelvis goda kundrelationer, starkt varumärke, kompetent personal och väl fungerande processer som kvalitetssystem). Av PwC:s vinstrapport framgår att 24 procent av välfärdsbolagen (cirka 4 500 stycken) till och med har *negativt* operativt kapital. Detta beror på att rörelseskulden är högre än rörelsetillgångarna.⁹

Vidare är utredningens *jämförelse* mellan avkastningen på operativt kapital för å ena sidan välfärdsbolagen, å andra sidan tjänstesektorn som helhet, irrelevant. Som framgår ovan består välfärdsbolagens kapital framför allt i "mjuka" tillgångar. Referensgruppen "tjänstesektorn" som används i utredningen innehåller däremot många kapitalintensiva bolag såsom fastighetsbolag, maskinuthyrningsbolag, rederier, flygbolag och telekombolag, vars balansräkningar framför allt består av "fasta" tillgångar. Det får till följd att jämförelsen blir gravt missvisande. En relevant jämförelse förutsätter att den sker med andra tjänsteföretag med motsvarande verksamhet och

¹ Utredningen s. 344 ff.

² Utredningen s. 22.

³ Utredningen s. 22 f.

⁴ Utredningen s. 350.

⁵ Utredningen s. 26.

⁶ Utredningen s. 27.

⁷ PwC:s analys avser de aktiebolag som utför tjänster inom vård, skola och omsorg och som har 50 procent eller mer av sin nettoomsättning från kommuner, regioner och landsting, så kallade välfärdsbolag. Bolagen har analyserats med avseende på nettoomsättning och rörelsemarginal under perioden 2010 – 2014.

⁸ Grant Thorntons vårdrapport är en årlig studie vars främsta syfte är att regelbundet mäta och redovisa de svenska privata bolagens utveckling inom vård- och omsorgsmarknaden, främst ur ett finansiellt perspektiv.

⁹ PwC:s vinstrapport, s. 5 f.

därmed liknande tillgångar – och en sådan jämförelse visar inte på någon högre lönsamhet inom välfärdsbolagen.¹⁰

Sammantaget är begreppet "övervinster" principiellt fel i en marknadsekonomi och i ett öppet samhälle. Vidare finns ingen grund i verkliga förhållanden för utredningens påstående om "övervinster" inom välfärdsföretagen. Skillnaden gentemot de tjänsteföretag som utredningen jämför med återfinns snarare i en lägre kapitalbindning.

Frågan borde handla om kvalitet och kostnadseffektivitet

Altors fonder har tidigare, som nämnts ovan, ägt bolaget Curato. Curato är ett företag som huvudsakligen har verksamhet i Norge, men bolaget har också en verksamhet i Uppsala. Curato såldes nyligen till Aleris, som är en betydande högkvalitativ leverantör av vård och omsorg. Curatos inriktning är på olika typer av radiologitjänster – där vi tidigt kunde se att kostnaden genom de privata alternativen i Norge blivit betydligt lägre än i andra europeiska länder – och kostnaden var betydligt lägre när arbetet utfördes av Curato än av offentliga leverantörer. När Curato startade sin verksamhet i Uppsala 2014, visade statistik att kostnaden för klinisk mammografi och ultraljud var dubbelt så hög i Sverige jämfört med Norge. Till detta bör tilläggas att Curatos verksamhet i Norge hade som huvudsaklig funktion att ta emot patienter från den offentliga sektorn när denna inte hade tillräcklig kapacitet. Det innebär att vi hjälpte den offentliga vården att korta värdköer och täcka vårdbehov. En hjälp som utredningens förslag riskerar att reglera bort i framtiden.

I direktiven anges ett antal andra tänkbara metoder som utredningen bör överväga som alternativ till en reglering av välfärdsföretagens vinster för att uppnå syftet med utredningen. Utredningen avfärdar dock på ett mycket summariskt sätt dessa alternativ, inklusive möjligheten att ställa utförligare kvalitetskrav.¹¹

Enligt vår uppfattning finns en betydande arsenal av mindre ingripande åtgärder att ta till för att säkerställa kvalitet och kostnadseffektivitet inom välfärden – åtgärder som rimligen bör uttömmas innan synnerligen ingripande åtgärder som vinstbegränsningar genomförs. Exempelvis följande punkter skulle utgöra lämpliga inslag i en sådan modell:

- Likabehandling av privata och offentliga utförare
- Konkurrens på lika villkor, bland annat genom att säkerställa att offentliga aktörer inte systematiskt kan gå med underskott
- Tillståndsprovning för kvalificering (inklusive ägar- och ledningsprovning) av såväl offentliga som privata utförare
- Tydliga kvalitetskrav (som inte skiljer mellan privat och offentlig utförare)
- Utökad och likvärdig tillsyn/kvalitetsuppföljning av såväl privata som offentliga utförare
- Oberoende granskare som utför samma tillsyn/kvalitetsuppföljning av såväl de privata som de offentliga utförarna
- Uppföljning av kommunernas avtalsefterlevelse (det vill säga hur de agerar i beställarrollen, vilket idealt bör separeras i alla kommuner såsom är på väg att ske i till exempel Finland)
- Utvidgade sanktionsmöjligheter såsom ytterst indraget tillstånd vid upprepade materiella överträdelse (för såväl privata som offentliga utförare)

Ingrepp i den privata äganderätten med risk för minskade investeringar som följd

Vi tror på kraften i entreprenörskap och vi har sett hur många grundare av en verksamhet kan bidra med fantastisk innovation samt utveckling av förbättrade produkter, tjänster och erbjudanden till sina kunder. Vi har en stark övertygelse att det till den här typen av företag också är ett stort bidrag

¹⁰ PwC:s vinstrappport, s. 6 ff. Denna bild bekräftas även i fråga om vård- och omsorgsföretagen på s. 12 i Grant Thorntons värdrappport.

¹¹ Utredningen s. 653 ff.

att ha en aktiv ägare, såsom Private Equity, för att tillföra samma passion från rådgivare och styrelse för dessa bolag. Med det sagt är inte Private Equity den enskilt bästa ägarformen, men det är otvivelaktigt en nödvändighet att ha privat ägande som ett komplement i ett modernt samhälle.

Vi anser även att förslaget på ett principiellt plan utgör ett oacceptabelt ingrepp i den privata äganderätten. Vi motsätter oss därför även förslaget på den grunden att det äventyrar grundläggande värden och spelregler som är av kritisk betydelse för den svenska företagsamheten i stort. Förslaget undergräver äganderätten och näringsfriheten genom att på godtyckliga grunder i praktiken förbjuda vinst inom en stor del av näringslivet. Dessutom är spridningsrisken betydande: De anförda motiven öppnar för motsvarande regleringar i fråga om annan verksamhet på den offentliga marknaden.

Förslaget om vinsttak riskerar leda till minskad valfrihet

Om förslaget om vinstbegränsningar inom välfärdsbolag blir verklighet är det mycket sannolikt att många verksamheter i Sverige läggs ned¹². Det skulle bidra till minskad valfrihet bland vårdgivare och dessutom skulle en stress uppstå inom välfärdssystemet när verksamheterna plötsligt stängs. Värst drabbade av förslaget blir brukarna, det vill säga elever, patienter, äldre och funktionshindrade. Möjligheten att nya verksamheter startas som svarar mot brukarnas behov eller som innebär innovationer inom välfärden försvinner. Samtidigt kommer kvaliteten att påverkas negativt, även bland offentliga välfärdsutförare, då effektiviteten och utvecklingen avtar i brist på konkurrens.

Avslutning

Altor Equity Partners anser att de negativa konsekvenserna av att gå vidare med förslaget i sin nuvarande utformning vida överskrider de eventuella få positiva effekter det skulle kunna ha på svensk välfärd.

Harald Mix
Grundare och partner – Altor Equity Partners AB

¹² Landström sid. 22. En empirisk analys av vinstreglering av välfärdsföretag genom rörelseresultatbegränsning, rapport skriven för Valfärdsutredningen (Fi 2015:01)